

ΤΡΑΪΔΙΑ

Τα griko ή grekanika είναι μια ελληνική διάλεκτος με αρχαιοελληνικές ρίζες και έντονη ιταλική επίδραση, η οποία μιλιέται στις περιοχές της Grecia Salentina (Calabria και Puglia) στη Νότιο Ιταλία, από τα αρχαία χρόνια μέχρι και σήμερα. Ιστορικά, τα griko υποχώρησαν μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο, καθώς τα φτωχά, απομονωμένα και ρημαγμένα από τη μετανάστευση ελληνόφωνα χωριά εντάχθηκαν στην μεταπολεμική ιταλική πραγματικότητα.

Η χρήση της γλώσσας σήμερα περιορίζεται στους ηλικιωμένους κατοίκους χωριών (Calimera, Martano, Castrignano de' Greci, Sternatia, Corigliano d'Otranto, Melpignano, Otranto, Soletto, Zollino, Roghudi, Gallicianò, Bona Marina) και τείνει να εξαφανιστεί, παρά τις προσπάθειες για τη διάσωση και τη διδασκαλία της στους νεότερους, κυρίως μέσω της μουσικής. Παλιοί και νέοι μουσικοί, παίζοντας κιθάρα, ταμπορέλο και οργανέτο, συνοδεύουν τις στιγμές της ζωής τους με τραγούδια ερωτικά, εργατικά, μοναδικής αξίας μοιρολόγια, νανουρίσματα, αλλά και την tarantella pizzica, όπως άλλωστε γινόταν πάντα.

Όταν ακούς τη μουσική της Κάτω Ιταλίας είναι αρκετά δύσκολο να καθίσεις στην καρέκλα σου. Τα πόδια ηλεκτρίζονται, τα χέρια, άθελά τους σχεδόν, χτυπούν παλαμάκια, ενώ ο διονυσιακός ρυθμός της ταραντέλας σε στέλνει νοητά στο κέντρο μιας πλατείας, ανάμεσα σε ένα πλήθος που ξεφαντώνει. Τι κι αν δεν έχεις πάει ποτέ σ'εκείνα τα μέρη της Grecia Salentina στην Κάτω Ιταλία, όπου η φύση μοιάζει με τη δική μας και τα χωριά τρελαίνονται για γιορτές; Η διονυσιακή μορφή των σωμάτων που χορεύουν, ο ήχος των οργάνων, ακόμη και ο ήχος της διαλέκτου τους είναι απόλυτα οικεία. Κάτι σαν γιορτή σε διπλανό σπίτι, που ξέρεις ότι με λίγη προσπάθεια μπορείς να ενσωματωθείς κι εσύ.

Tarantella pizzica

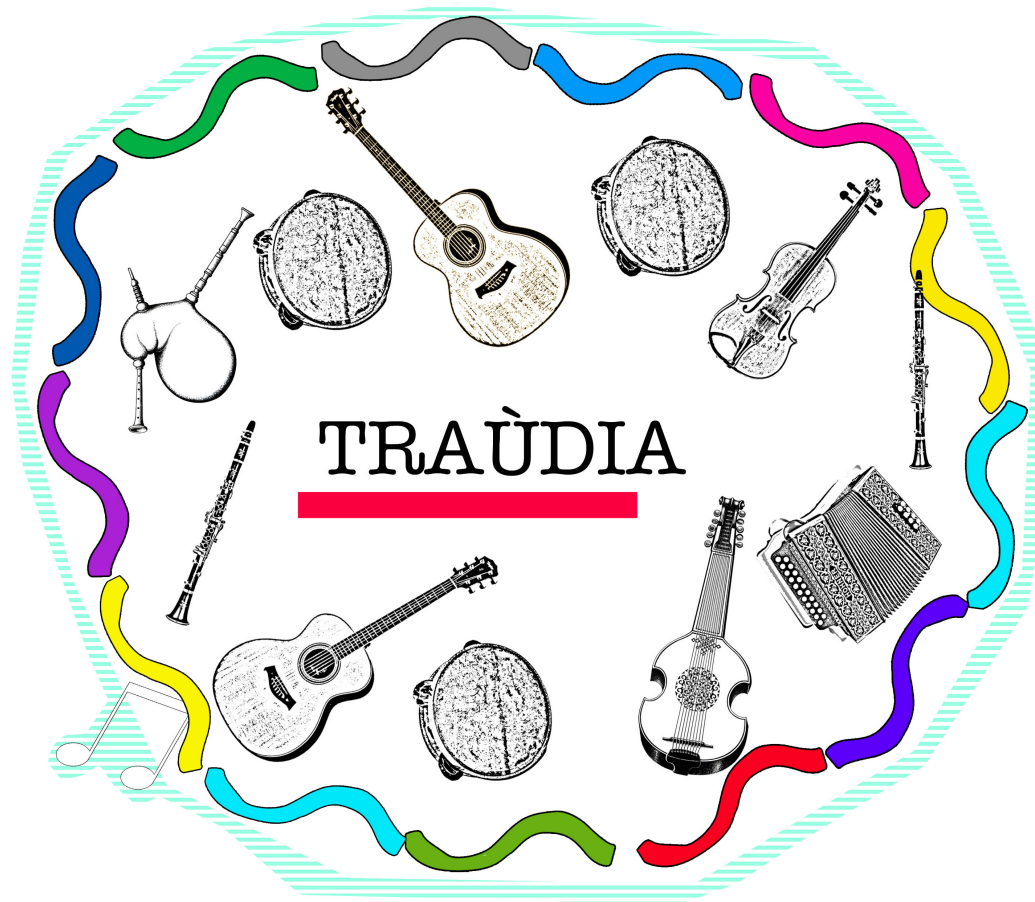
Λαϊκός χορός που συνδέεται με το φαινόμενο του ταραντισμού, μιας μορφής κρίσης-μανίας που οφειλόταν στο τσίμπημα (pizzica) μιας αράχνης, της Lycosa Tarantula, που φέρει τ' όνομά της από την πόλη του Τάραντα. Κατά την παράδοση, όταν η αράχνη τσιμπούσε κάποιον, συγκεντρώνονταν οι μουσικοί και πειραματιζόνταν με όργανα και με ρυθμούς για να δουν σε ποια από αυτά αντιδρά ο ασθενής. Στη συνέχεια τον σήκωναν κι αυτός άρχιζε να χορεύει μέχρι τελικής εξάντλησης. Ο ασθενής, ή αλλιώς ο "tarantato", εκστασιαζόταν με τις μελωδίες που άκουγε και θεραπευόταν από την κρίση του· προφανώς με την εφίδρωση έφευγε και το δηλητήριο. Η διαδικασία της θεραπείας μπορούσε να διαρκέσει μέχρι και δύο ημέρες. Ο ταραντισμός που συνδέεται με τους διονυσιακούς χορούς της αρχαίας Ελλάδας έπαψε να υπάρχει μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο.

Ευχαριστούμε τους:

Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων 5ου Γυμνασίου Κοζάνης
Οργανισμό Αθλητισμού, Πολιτισμού & Νεολαίας Δήμου Κοζάνης
Μουσικό Οίκο Καγκαρά
Πνευματικό Κέντρο Βελβεντού
Μορφωτικό Όμιλο Βελβεντού
Αχιλλέα Σκετόπουλο, Θεανώ Βλάχου, Ελένη Κωνσταντινίδου, Μίλτο Τσιτσιμίκλη

Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων
Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Κοζάνης

Πρόγραμμα Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων "Μουσικές Διαδρομές - Μουσικές Ανταλλαγές 2012-2013"
Πρόγραμμα Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων "Η μουσική των ελληνόφωνων χωριών της Κάτω Ιταλίας"

Μουσική παράσταση του 5ου Γυμνασίου Κοζάνης

Δευτέρα, 22 Απριλίου 2013, 8.00μ.μ.
Κοζάνη, Αίθουσα "Φίλιππος"

Πέμπτη, 25 Απριλίου 2013, 8.00μ.μ.
Βελβεντό, Πνευματικό Κέντρο

ΜΟΥΣΙΚΟΣ
ΟΙΚΟΣ

"Καγκαρά"

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
& ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ

Μουσικό σύνολο 5ου Γυμνασίου Κοζάνης:

Αθανασίου Ανδρομάχη
Αποστολίδου Αλεξάνδρα-Μαρία
Βάμβα Αφροδίτη
Γελαδάρη Ηανicz Μαρία-Λουίζα (βιολί, τραγούδι)
Γιαννακίδη Αργυρώ (νταϊρές)
Γκαμπούρα Μαρία (κιθάρα, τραγούδι)
Γώγη Ευαγγελία
Διάφα Ευαγγελία (χορός)
Δοκολιανίδου Ναταλία (καστανιέτες, χορός, τραγούδι)
Ζαρογιάννη Μαρία-Παρασκευή
Καλαμπούκα Ευαγγελία (φλάουτο, χορός)
Καραγιάννη Ελευθερία
Καραγκούνης Γεώργιος (κλαρινέτο)
Καραγκούνης Ορέστης (κιθάρα)
Καρδάση Ευαγγελία
Κουζιάκη Έλενα
Κράλλια Έλενα (φλάουτο, χορός)
Λάμπρου Αργύριος (πιάνο, τραγούδι)
Νικολάου Αναστασία
Παναγιωτίδου Δέσποινα
Παπαντωνίου Ελένη
Περδίκη Ιωάννα
Πόζογλου Ελένη
Σιώμος Κωνσταντίνος
Σιώμου Παρθένα (ντέφι)
Ταχτσίδου Συμέλα (ξύλο βροχής)
Τζούκα Παρασκευή
Τσαουσίδης Θεόδωρος (νταούλι)
Φουρκιώτη Χρυσούλα (νταϊρές, τραγούδι)
Χατζηδάμου Βαία

Ακούγονται τα τραγούδια:

Aska kaleddhamu

(Σήκω όμορφή μου)

Ninna nanna

(νανούρισμα)

solo τραγούδι: Δοκολιανίδου Ναταλία, Λάμπρου Αργύρης

Agapimu fidela protini

(Πρώτη μου πιστή αγάπη)

Is oriamu

(Στην ωραία μου)

solo τραγούδι: Φουρκιώτη Χρυσούλα, Δοκολιανίδου Ναταλία, Λάμπρου Αργύρης

Aremu rindineddha

(Ποιος ξέρει χελιδόνι μου)

Klama

(Θρήνος)

Pizzica di San Vito

(ταραντέλλα)

Kalinifta

(Καληνύχτα)

solo τραγούδι: Γελαδάρη Ηανicz Μαρία-Λουίζα, Γκαμπούρα Μαρία

Υπεύθυνοι καθηγητές:

Αναστασία Δημητριάδη (καλλιτεχνικών)

Γιώργος Εμμανουήλ (μουσικός)

Ρία Λιάκου (φιλόλογος)

Αλεξάνδρα Σταγκοπούλου (φιλόλογος)